

**Antonín
Charouzek**

KLUKOVINY V MUNDÚRU

PRAGO/LINE

KLUKOVINY V MUNDÚRU

Antonín Charouzek

Praha 2014
Nakladatelství Jindřich Kraus - PRAGOLINE

*Tuto knížku připisuji své manželce Sybille,
které vděčím i za to, že jsem se odhodlal k napsání toho,
co je na dalších stránkách.*

A. Ch.

Copyright © Antonín Charouzek
© Nakladatelství Jindřich Kraus - PRAGOLINE 2014
ISBN PDF: 978-80-87872-50-5

Předmluva

Po maturitě na průmyslovce Olda Charda nastoupil jako kostelník a žil na faře. Odtud narukuje k výkonu základní vojenské služby.

Vojna však není fara ani domov důchodců.

Ve vojenském mundúru se rychle orientuje a přežije i chmurné chvíle s nezvyklým humorem.

Nesloužil u černých baronů, ale u protiletadlového vojska, které se přezbrojovalo na vojsko raketové.

Mnohdy neuvěřitelně veselé příhody, které jsou v knížce popisované, nejsou memoáry ani životopisem, ale skutečně se udály. Některá jména jsou však záměrně změněna.

Po více jak sto čtyřiceti letech byla u nás zrušena zákonná vojenská povinnost a mladí muži už nebudou muset nedobrovolně ztrácet nejlepší roky svého života ve vojenském mundúru při výkonu tak zvané základní vojenské služby, chcete-li prezenční.

Olda by bojovým duchem nikdy nezastínil ani Alexandra Makedonského, ale ve svých příbězích by si občas mohl podat ruku se Švejkem, protože i filuta Charda nastavuje směšné zrcadlo době, kdy vojákoval.

Ten starší oblékal vojenský mundúr v době první světové války a mladší zhruba o čtyřicet let později.

Jeden vojákoval za monarchie a druhý za socialismu. Olda nebyl triviálním ulejšákem, ale dokázal se vysmívat pitomostem, které ho potkaly ve vojenském mundúru.

Prošel několika vojenskými odbornostmi a útvary a své často až neuvěřitelné a odvážné humorné příběhy vypráví sám bez obav z vyzrazení vojenského tajemství.

Všechno přežil bez velkých problémů jen a jen díky své nátuře.

Svými příhodami dává nahlédnout do veselého zákulisí vojenského života i těm, kteří vojnu nikdy neprožili a už asi neprožijí.

Byla i děvčata, která dobrovolně oblékala vojenské uniformy. I s těmi se Olda potkal, když sloužil jako zdravotník na ošetřovně.

Ve svých příbězích vzpomíná jen na to veselé a dobré.

Na všechno špatné se rádo zapomíná.

Autor

Přijímač obránce vlasti

Na nádraží Louny - předměstí už bylo veselo. Regruti z celého okolí brali nástup na vojnu s veselou myslí. Hlavně ti, kteří přijeli z nedalekých vesnic.

Každý vláčel nějakou tašku anebo menší kufrík.

Aby se celému aktu dostalo větší pompéznosti, byl na zdi ve směru od města velký rudý transparent - LIDOVÁ ARMÁDA PATŘÍ LIDU.

Kluky z vesnic na nádraží přivázeli předsedové místních národních výborů nebo předsedové jednotných zemědělských družstev. Pokládali si za velkou čest být u toho, když se posiluje bojeschopnost Varšavské smlouvy.

Z nedalekých Pnětluk svým vlastním autem „spartak“ přivezl brance předse-
dla družstva Malík. Kromě toho, že byl schopným a podnikavým předsedou družstva, hrozně rád hrál na pianovou harmoniku a využíval každé příležitosti, aby si mohl pořádně od plic zazpívat.

„Spartakem“ dovezl čtyři brance. Jeden z nich řídil a Malík vedle něho, při staženém okénku, vyhrával a zpíval na celé kolo. Branci mu vydatně pomáhali.

Když dorazili na nádraží, dlouho se soukali z osobáku ven. Předsedovi pomohli svorně jako jeden muž. Všichni byli rozveseleni a neustále z flašky nabízeli ostatním rekrutům pár hltů kořalky.

Jen málokterý odolal.

Malík vyhrával jako na koncertě. Stál na lavici před čekárnou a svoji fňuknu nenechal ani na minutku odpočinout. Jen když si doplňoval potřebné tekutiny několika hlty vodky z půllitrové lahve.

Zpíval a vyzýval brance, aby se přidali. U většiny kluků se mu to podařilo.

Jak tak hrál a neustále tankoval vodu do své baňaté cisterny, jeho oči čím dál tím víc svítily a připomínaly bodové divadelní reflektory.

Kolem pobíhající důstojník, který měl na starosti náš nástup, Malíka neustále povzbuzoval, aby hrál jednu písničku za druhou.

Ten chudák už ani neviděl, ale hrál a chraptivě zpíval.

Sem tam jej některý z branců podržel ve svislé poloze nebo se s ním držel kolem ramen a domníval se, že zpívají dvojhlasně.

Pnětlukský předse-
dla už měl z posledního, ale držel se svého předsevzetí, že své regruty z vesnice předá československé branné moci s největší poctou a v dobré náladě.

„Kluci, soudruzi odevšad, armáda není kojná! Zítra už budete našimi obránci! Na zdraví kanónů!“ vykřikoval ze všech sil mezi písničkami a doplňoval tekutiny.

Když řval heslo: „Mír potřebuje armádu...“, nedokončil, protože i s pianovkou z lavice u čekárny spadl.

Naštěstí jej dva regruti zachytili, ještě než stačil dopadnout na betonovou dlažbu. Odepnuli mu řemen od harmoniky a on na lavici začal spokojeně chrnět.

Na nádraží však bylo i nadále živo a veselo.

Nejstřízlivější bravec z Pnětluk zašel do blízkého zemědělského výkupního závodu. Tam se dohodl s traktoristou ze sousedních Konětop, který přivezl dodávku brambor, že odveze Malíka domů.

Traktor s valníkem zastavil před nádražím za mohutného jásavého řevu budoucích obránců vlasti.

„Kde je?“ neurvale pátral traktorista po předsedovi.

Několik ochotných jedinců ho zavedlo k lavičce, kde pochrupoval metrakový hromotluk.

„Kluci, to je malér. Jsem tu sám, a když pojedou, tak mně někde vypadne a může si ublížit. Když ho položíme na korbou, nastydne a je to stejný. Kruc-nál! Co s ním?“

„Tak ho šoupneme do jeho „spartaka“ a i s ním ho naložíme na valník,“ přišel s nápadem jeden z pnětlukských branců.

Traktorista svěsil postranice valníku, kluci jeden vedle druhého kolem škodovky se sehnuli a na povel traktoristy zvedli osobák a posadili ho na valník, jako by byl z papíru. Traktorista osmi cihlami zajistil auto proti svévolnému pohybu a zahákoval postranice. Jen tu u dveří spolujezdce „spartaka“ nechal volně viset.

Jakmile předseda poznal, že ho kluci zvedají, začal hulákat na celé Louny:

„Přes spáleniště, přes krvavé řeky jdou mstící pluky neochvějně dál...!“ Přitom se neustále vzpouzel.

To vyřešil traktorista společně s důstojníkem.

Chytili Malíka každý z jedné strany a zpívali s ním. Když se vzepřel a odmítal udělat další krok k valníku, důstojník, který měl brigádyruku s kšiltlem posunutým hodně vlevo, se mu zblízka zahleděl do skelných očí a rázně pravil:

„Dostaneš přes drážku, i když si předseda! Tady je vojenskej prostor, kde velím, aby nebyl bordel. A ty koukej mazat do svého autáku.“ Potom se políbili a předseda pokračoval ve vrávoravé chůzi.

Traktorista požádal přihlížející střízlivce, aby mu pomohli.

Hodili Malíka do „spartaku“ na korbě, harmoniku dali na zadní sedadla, zabouchli dveře a pečlivě zahákovali poslední postranici.

Předseda otevřeným oknem cenil falešné zuby, zdravil brance a nepřestával zpívat vojenskej pochodové písně.

Traktor se dal do pohybu směrem Pnětluky.

Na nádraží bylo stále rušno a veselo. Dozírající důstojník nesrozumitelně vykřikoval čísla vojenských útvarů a shromažďoval podle nich do hloučků brance, aby nastoupili do stejného vagónu.

Stále zdůrazňoval nezbytnost zachování vojenského utajení a že od dnešního dne podléháme vojenským zákonům a trestům. Proto nám nemůže říci, kam kdo jede, protože by toho mohl nepřítel zneužít.

Kolem poledne se došourala lokálka. Za sebou táhla několik vagónů, které měly na dveřích vylepená tajná čísla vojenských útvarů.

Kolej vedla od Prahy směrem na Rakovník.

Usadil jsem se hned za dveřmi vagónu s číslem 3536. Proti mně se uvelebil Pavel Polcar. Byl malý a jen taktak měl vojenskou míru.

Výpravčí zapískal, zvedl plácačku a lokomotiva zafuněla, kola několikrát proklouzla a vlak se dal do pohybu směrem Rakovník.

Objevil se průvodčí, který nás pozdravil a požádal, abychom ve veselé náladě moc nezničili majetek Československých státních drah.

Zeptal jsem se, jestli náhodou neví, kam nás vezou.

„Do Prahy na nádraží Praha - střed,“ odpověděl s naprostou jistotou a Polcar mu místo poděkování vyřvaným hlasem ze zpívání tajemně řekl:

„Ták, teď to prasklo! Víte, že jste vyrazil vojenské tajemství, protože my to nesmíme vědět? To byste mohl mít taky pěkný malér, pane ajzopóne!“

Průvodčí se jen usmál, popostrčil si čepici víc z čela a odpověděl za hlasného smíchu všech:

„Podívejme se na toho skrčka. Voni ho vezmou na vojnu jen omylem. Když jede v tramvaji, tak nevidí přes jezevčíka na druhou stranu a chtěl by vyhržovat. Jedeš generále!“ a cvrnknul Polcara do nosu.

Všichni jsme se radovali, že budeme možná vojančit v Praze a to by byla lepší výhra než v loterii.

Jenže my jsme uháněli přesně na opačnou stranu.

Zastavili jsme v Postoloprtech, byli jsme v Žatci, jeli jsme zase zpátky a potom přes Konětopy, Mutěšovice a v Rakovníku s námi několikrát šibovali. Odpoledne jsme projížděli bez zastavení naše nástupní nádraží Louny - předměstí v opačném směru, než jsme dopoledne vyjeli.

Na hlavním nádraží v Lounech vlak zastavil a nastoupil jen jediný pasažér. Tím byl náš dozírající důstojník.

Postupně prováděl kontrolu počtu budoucích vojáků. Když byl u nás, spustil Polcar:

„Soudruhu poručíku, jestli tuhle jízdenku platí armáda, mohli jste ušetřit, protože já dělám na dráze a mám režijní výhody. Kdybych věděl, kam pojedeme...“

„Víte, soudruzi, to musí být tajné kvůli zmatení nepřítel. Proto nevíte, kam jedete,“ odpověděl na půl huby.

Lokálka se blížila ke Slanému a my už byli pořádně otráveni tím kodrcáním.

Největší zavazadlo měl nejmenší Polcar. Obrovská plátěná taška byla narvaná k prasknutí. Škodolibě jsem se zeptal:

„Člověče, co máš v tý almaře? Máš mít jen nejnnutnější potřeby a ty vezeš celej kredenc.“

„Coby, mám všechno podle foršliftu. Máma mi dala balík hajzlpapíru...“ Celé kupé řvalo smíchy.

„Proč se chechtáte, vy blbci? Já mám na povolávacím rozkaze napsáno, že si mám vzít toaletní potřeby. Pokud to nevíte, tak hajzlpapír je papír toaletní.“

Jsem zvědavěj, kde ho budete shánět. Když toaletní potřeby, tak toaletní potřeby.”

Z rohu Jarda Dřínek dodal:

„V nejhorsím si pomůžeme Rudým právem.”

Vlak se pohyboval krásnou krajinou hlemýždí rychlostí a zastavoval v každé zastávce.

Pozvolna z nás vyprchávala ona radost a veselí a naše zásoby jídla na cestu se zákonitě tenčily.

Bylo už k večeru, když vlak dorazil do Prahy.

Na nádraží jsme spokojeně odešli do přilehlé ulice a nastoupili na vojenské nákladní výtřiesky.

My jeli ve dvou vozech, které měly na dveřích u řidiče křídou napsané tajné číslo našeho útvaru 3536.

Vedle řidiče seděl velitel vozu, urostlý četař, a s námi na korbě se vesele usmíval vymydlený svobodník.

Od něho jsme se dověděli, že jedeme do Břežan a že tam je velitelství pluku. Dokonce se nikterak netajil, že značky na jeho výložkách udávají protiletadlové dělostřelectvo, které spadá do protivzdušné obrany státu.

Tajemství netajemství, my věděli, na čem jsme. Hlavně že budeme základní vojenskou službu vykonávat poblíž Prahy.

Nikdo z nás netušil, co nás všechno čeká a co nás nemine.

Nákladňáky zastavily hned za bránou.

Zavřela se vrata a najednou jsme viděli všude všechno khaki. Nákladňáky nepřijely jen s námi, ale přivázely postupně další a další brance.

V kasárnách vedla cesta do mírného kopečka, byla prašná a po její levé straně stály v zástupu přízemní dřevěné baráky. Před nimi trůnil velký dvůr s auty, který se nazývá autopark.

Štáb, většina kancelářů a telefonní ústředna byly v pohledném zámečku hned vedle vstupní brány. Tady v suterénu byla kuchyň a jídelna, kam nás nasměrovali.

Protože jsme už byli vyhladovělí, rádi jsme zhltili vojenskou polévku a řízek s bramborovým salátem. No, spíš než salátem, s okyselenými brambory a nakrájenou cibulí.

Sotva jsme dojedli, už nás vedli do prvního baráku. Každý dostal do ruky poštovní poukázku na balík, balicí papír a kus provázku.

„Svléknout do naha!” zavelel poddůstojník a dal strohé informace:

„Všechno, co budete posílat domů, to znamená všechno kromě toho, co máte na povolávacím rozkazu, si zabalíte. Na balíkovou poukázku napíšete adresu domů a jako odesílatele jen své jméno a my zbytek doplníme razítkem útvaru. My to pošleme. Jasný? A švihejte, ať vám není zima.”

Nahatí jsme balili všechno nepotřebné v takovém spěchu, že si vojín Kučerka poslal domů i své brýle na dálku.

Zbytek věcí, které jsme neposílali domů, jsme si v hromádkách nechali na zemi v jedné větší místnosti.

Svobodník nám podával ručník s mýdlem a hned nás nasměroval do tak zvané koupelny. I když byl říjen, tekla voda nepatrně vlažná a my se drbali rýžáky.

Bylo to v takovém fofru, že některý se nestačil ani pořádně namočit a už ho hnali ven do dlouhé chodby. Tam byly všechny dveře otevřené a za nimi v každé místnosti nějaký voják.

„Jděte na konec chodby v předpažení,“ zněl další rozkaz.

Z jedněch dveří vyhodili na předpažené ruce zelenou deku, a jak jsem šel dál, z každých dalších na ni něco vypadlo. Na konci chodby jsem přes tu obrovskou hromadu věcí už nic neviděl.

„Vojáci, teď fofrem na konec baráku a tam se obléknete do stejnokroje. Fofr! fofr! Nechtějte, aby vám uniformy padly. Musíte si je mezi sebou vyměnit. V Sovětském svazu to také tak dělají!“

A skutečně nám naházeli na deku vycházkové stejnokroje tak, jak jim přišly pod ruku.

Já dostal krátké kalhoty, plášť mi byl až na paty jako nějakému maršalovi v tuhých mrazech, boty aspoň o tři čísla menší a lodička se zastavila až o moje uši.

Podobně na tom byli ostatní kluci, a tak jsme si všechno vyměňovali, až nám to padlo jako na míru. Tady jsme strávili nejdelší dobu a poddůstojníci nám ochotně pomáhali.

Už jako vojáci ve stejnokrojích jsme znovu v předpažení prošli zbývající chodbou. První vyletěla další deka, za ní prostěradla, spodky, košile, kravata, kostkovaná bělomodrá noční košile, kapesníky, dřevěný kartáček na zuby a ostatní potřeby i zbytečnosti.

S celým nákladem se všichni vrátili na místo, kde zanechali svoji skromnou hromádku majetku z domova.

Problém byl, že jsme přes haldu nových věcí neviděli, kde kdo má svoji hromádku, a věci nám trvale padaly z rukou.

Ešus se většinou zakutálel a přibory jen cinkaly o vydlážděnou podlahu nebo se schovaly pod některou cizí haldu věcí.

Největší potíže měl Polcar. Věci nemohl pobrat pro velký objem a tak malý mundúr na něho nebyl. Všechno absolvoval v trenýrkách s vysvětlivkou poddůstojníků, že musí jít do výstrojního skladu, kde ho obléknou. Kupodivu nenaříkal na zimu, ale ono veselí z vlaku a nádraží ho opustilo, když pochopil, že bude čekat až nakonec.

Kučerka si bez brýlí pletl kdeco, a když se zmínil desátníkovi, že nemá brýle a že je asi omylem přibalil do balíku domů, ten poučil nejen Kučerku:

„Vojáci, vojna není mateřská školka a byli jste odvedeni jako normální lidi. To si uvědomte, že já vám nějaký pitomý brejle hledat nebudu. Musíte holt koukat tak, abyste viděli.“

Jiný zase křičel tak, aby ho všichni slyšeli:

„Udělejte si ranec z deky a připravte se na zdravotní prohlídku. Potom vás odvezeme na palpost a tam se dovíte všechno další. Pro ty rance se zase vrátíte.“

„Doufám, že si nikdo nemyslí, že by byl prohlížen i s rancem!“

Přestože jsme byli prohlédnuti u odvodu, prohlíželi nás i znovu i tady.

Orostlý doktor s obrovskými rukama, že by na ně potřeboval zbrojní pas, a dva zdravotníci v bílých pláštích to brali rychle.

„Zvedněte nohy! Nejdřív jednu a pak druhou. Dobrý, ploché nejsou. Otevřete ústa a řekněte á, vidíte dobře? Slyšíte mě? Dobrý. Máte nějakou chorobu? Jistě se cítíte dobře. Můžete jít.“ A bylo po nástupní zdravotní prohlídce.

Zdravotník každému však důkladně prohlédl hlavu, jestli nemá vší.

Potom jsme šli do místnosti, kde bylo pět židlí a pět rádob vojenských holičů, kteří nás nakrátko ostříhali tak rychle, že by se podívoval kdejaký chovatel ušlechtilých psů.

Vlasy, které zůstaly na naší blůze, smetli velkým rýžovým koštětem s uříznutou násadou. Nikdo nevěděl, jak vypadá, protože nikde nebylo žádné zrcadlo ani sklo, kam by se mohl ostříhaný voják podívat a zjistit, co z něho udělali.

Desátník nás zahnal k našim hromadám vyfasovaných věcí a četl jmenný seznam. Prikázal, že když přečte jméno, musíme zařvat:

„Zde!“ a odebrat se s rancem na korbu větráky. Slováci řvali „tu!“

Už byla tma, když jsme dorazili mezi oraniště, kde stály velké stany, jen dva dřevěné přízemní baráky a kolem zakopaná protiletadlová děla zahalená v maskovacích sítích. Uprostřed bylo jakési nádvoří, lépe řečeno prostranství vysypané kamením.

Tomu všemu se říkalo palpost neboli palebné postavení.

Už nás toužebně očekávali a poddůstojníci podle seznamů rozdělili nováčky do družstev.

Mým velitelem byl desátník Dvořák.

Kdyby blbci měli světovou organizaci, určitě by v ní lehce získal významné postavení.

V civilu byl zahradníkem, pocházel z Ostravska a liboval si, když mohl někoho buzerovat anebo poučovat. Ani vojáci z jeho ročníku s ním moc nemluvili. Také o čem?

Každý jsme si vzali svůj ranec a podle pokynů zalezli do stanu. Tam byly kovové postele se slamníky napolo vycpanými slámou. Uprostřed stála kamínka a zima tu byla jako v hladomorně.

„Vojska, jsem desátník Dvořák a jsem vaším velitelem družstva. Ukážu vám všechno až zítra. To začne všechno pořádně. Až se budete divit!“

Potom bez jediného slova odešel a nezašněroval za sebou ani plachtu toho obrovského stanu.

Byli jsme umordovaní jako kořata. Ulehli na hrozně vlhké slamníky tak, jak jsme byli, a nic jsme neurovnávali.

Ráno strčil svoji vodnatou hlavu do stanu Dvořák a hrubě zařval:

„Budíííééé! Za pět minut nástup na rozcvičku do půli těla!“ Zazubil se a zmizel.

Vylezli jsme z postelí a prchali před stan. Tam stál on v teplákové bundě a popoháněl nás. Začal předcvičovat a my nevěděli, co se děje. Když ho omrzelo řvaní, řekl, abychom se umyli a uklidili ve stanu. Za patnáct minut byl další nástup. Na snídani.

Začala pátrací akce po ešusech, přiborech a utěrkách. Já našel ešus pod postelí, příbor jsem zkompletoval u kamínek a utěrka byla mezi bílymi onuce-mi.

Snídani jsme zvládli dobře.

V koši byly housky a rohlíky, na stole v míse marmeláda a rozkrájené kousíčky másla. U dveří stál obrovský černý hrnec s vlažným čajem a naběračkou. Každý se mohl nasnídat podle libosti.

Desátník se svým ostravským přízvukem oznámil, že po snídani máme zůstat v jídelně.

Teprve teď jsme si uvědomili, že téhle místnosti se říká jídelna.

Za chvíli se vrátili s četařem a dávali nám instrukce. Teoreticky nás obeznámili, jak se má slát postel, jak se máme meldovat k nařizeným při vstupu do místnosti, při odchodu z místnosti, uklízet, rovnat si věci. Kdy je nástup, kdy je večerka a kdy budiček. Potom nás vzali do našeho stanu. Až do oběda nás učili, jak všechno zvládnout.

Po guláši s kolínky a bramborové polévce jsme zase fofrem šli do středu prostranství docpávat své slamníky. Vojenská větřieska tam vyklopila fúru slámy a my z ní ubírali do slamníků a rohy pěchovali klacky, které dotáhl Dvořák.

Najednou jsem poznal, že chybí Polcar a ze známých už tu nikdo není.

Vedle mne cpal robustnější kluk z Ústí nad Labem.

Později jsme se s Mirkem Rücklem docela dobře skamarádili. Byl stavebním inženýrem, a protože na vysoké škole předmět vojenství zanedbával, musel jít na celé dva roky sloužit vlasti jako základač.

I jemu velel zahradník Dvořák.

Ten, když se dověděl, že Mirek je inženýrem, byl jako pominutá liška. Poprvé v životě mohl inženýrovi dávat úkoly. A hlavně mu mohl přiděloval úklid umývárny a záchodů.

Když jsme si všechno jakžtakž uklidili, velitel družstva oznámil nástup, kde se seznámíme s velitelem baterie.

Nastoupili jsme všichni neurovnaně do středu nádvoří. Četař zavelel „Pozor!“ a z baráku vypochovala postava s podšitýma nohama.

Velitel roty neboli baterie nadporučík Králík. Uši velké neměl, zarudlé zelené oči ano. Rozkročmo nás přehlédal a ujal se slova:

„Soudruzí, jsem Králík a velitel baterie. Soudruzí poddůstojníci vás se vším seznáměj. Pokud budete něco nezbytně nutného potřebovat, můžete za mnou přijít rovnou se svým velitelem družstva. Od zítřka začne pořadová příprava a tak dále. Musíte všechno do přísahy zvládnout. Tak se snažte!

Pokud jde o otázky politické a otázky podobného charakteru, je tady soudruh rotný absolvent, kterež tu zrovna není, protože je pryč. Ten je můj zástupce pro věci politický. Vidím, že je vám všechno jasný. Velte, soudruhu četaři, rozchod“ a odkráčel do baráku.

My se rozešli po jednotlivých družstvech za svými veliteli do stanů a pokračovali v započatém učení vojenské latiny.

Zahradník z Ostravska nás ještě poučil, že se jí zásadně přiborem, nůž v pravé ruce a vidlička v levé. Také několikrát zdůraznil, že si potrpí na čisté boty a že zítřka vyfasujeme cvičné stejnokroje. Prostě, byli jsme jako v Jiříkově vidění.

Ten večer jsme se ještě museli biflovat, že služební řád A-I-1 byl 1.10.1950 nahrazen Zákl.-I-1 - řádem vnitřní služby a že platí Zákl.-I-2 - kázeňský řád.

Dodnes jsem nepochopil, proč jsme tohle museli vědět, ale pamatuji si, že v článku číslo 3 stálo: Voják je povinen vykonávat rozkazy nadřízeného.

Desátník to upřesnil:

„Rozkaz je pro podřízeného zákonem!“

Období základního vojenského výcviku se nazývalo přijímačem a my ho vykonávali tady v polích - v palebném postavení, které má chránit matičku Prahu před vzdušným nepřítelem.

Poznal jsem tu bezvadné kluky. Mirek Rückl, Jura Ouřada - tanečník Národního divadla v Brně, Honza Mašek a další.

Nejvíc mi byl sympatický vyzáblý blondák maďarské národnosti Jánoš Patašchi z malé vísky u Komárna.

Nejenomže česky nemluvil vůbec, ale i slovenština mu dělala menší potíže. Ovšem, znal perfektně československé zákony a romštinu.

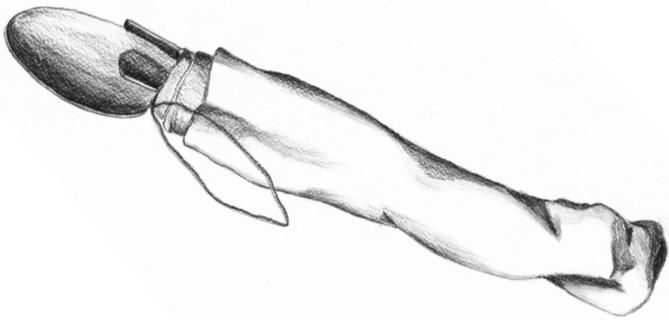
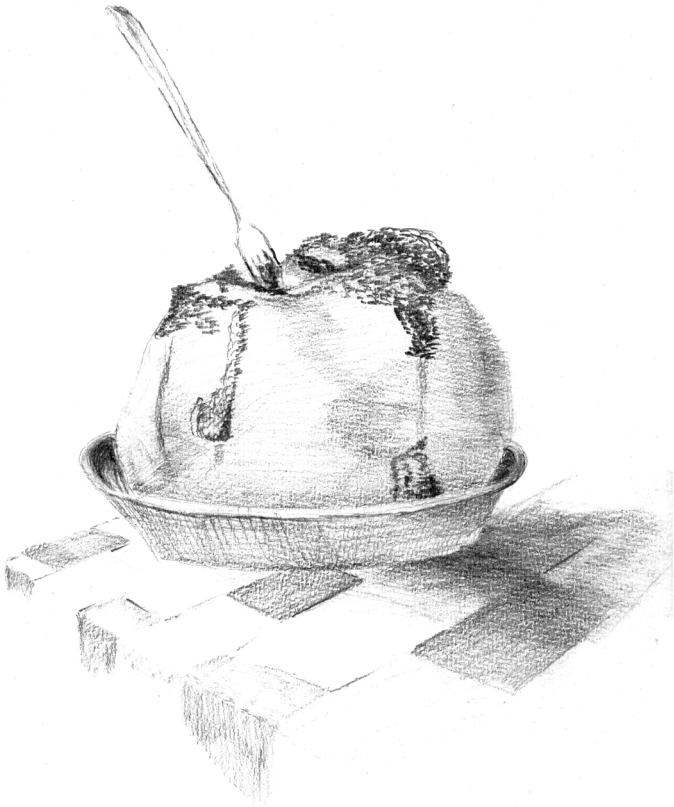
Povídal si občas jen s cikánem Imrem Kovaczem, který toho česky také moc neuměl.

V přijímači nás naučili všem základům vojenství a za pár týdnů jsme uměli vojensky zdravít, hlásit se, perfektně stlát poste, oslovovat nadřízené.

Soudruh rotný absolvent, zástupce velitele baterie pro věci politické, Jiří Mlejnek byl o něco málo větší než Polcar z Loun. Měl tlusté brýle a nakrátko ostříhané zrzavé vlasy.

Během výcviku nás postupně posílal Dvořák do jeho kanceláře k pohovoru. Zahlásil jsem se s čepicí v ruce a on mi pokynul, abych se posadil.

„Tak co, soudruhu vojine, jak se vám líbí na vojně? Neklesejte na mysl, když se vám něco nevyvede. Kdybyste něco potřeboval, s důvěrou se na mne obraťte. Vždycky najdeme řešení,“ žoviálně začal náš vstupní rozhovor.

„Tady ve vašem posudku čtu, že máte maturitu na strojní průmyslovce, že jste původem dělník a z proletářské rodiny a že jste byl zaměstnancem ONV Studenice. To je posila naší armádě! Budu s vámi počítat. Ve kterém odboru jste na ONV dělal?“

„Soudruhu absolovte rotný, já jsem kostelník z kostela svatého Barnabáše v Mílině na severu Čech.“

Jemu spadly brýle z kořenu nosu na špičku a já v jeho otevřené puse viděl zlatou korunku na stoličce vlevo dole.

„Soudruhu vojíne, já jsem politický pracovník a na vojně legraci nezakazuju, ale nenechám si ze sebe dělat srandu. Co jste dělal? Ale vážně!“

„Kostelníka v kostele sv. Barnabáše v Mílině u Studenic.“

„Tak vy nedáte pokoj? Vypadněte!“

Zvýšeným hlasem se na mne obořil a já se omeldoval, že provedu, a vypadl jsem ke svému družstvu, kde desátník Dvořák učil vojáky výkonu povelu:

„K zemi – vztyk – k zemi – vztyk.“

Nestačil jsem se pořádně zařadit a už jsem padal jako ostatní do tuhého bláta ke spokojenosti našeho velitele družstva. Ve skrytu duše jsem si kladl otázku, proč lidé urážejí voly, když tím názvem někoho častují.

Po večeri bylo osobní volno, ale mne si zavolal Králík, který měl noční službu.

„Tak vy jste kostelník? Člověče, vždyť to je jen kec, který vás může přivést do basy, že si z nás děláte srandu. Co jste před vojnou dělal? Ale pravdu, nebo se na to zeptáme na vojenský správě. To bude ale drahý. Tak co?“

„Soudruhu nadporučíku, já vojín Oldřich Charda jsem až do předposledního dne nástupu k výkonu základní vojenské služby v Československé lidové armádě byl kostelníkem v kostele sv. Barnabáše v Mílině v okrese Studenice v Severočeském kraji.“

„Dóóóost!“ zařval na mě.

Já stál v pozoru a nehnul ani brvou. Upřeně jsem se mu díval do očí.

„Hele, Charda, vy si děláte srandu. Já vás dám zavřít, že si děláte srandu z velitele jako jsem já. Jsem v armádě dost dlouho, ale s tím jsem se ještě nesetkal. Vy chcete bejt zašitej v base, že jo?“ zmírnil svůj tón a zase se posadil za stůl.

„Soudruhu nadporučíku, já jsem byl první kostelník s maturitou v celé litoměřické diecézi. Měl jsem na starosti celý kostel a plně...“ nedokončil jsem myšlenku a on už křičel:

„Já vám ukážu kostel. Dvořák vám vysvětlí, jak se uklízí náš vojenský chrám. No ták, vééén! Vypadněte!“

„Provedu, soudruhu nadporučíku!“ a vypadl jsem.

Ve stanu při osobním volnu seděli kluci zachumlaní v dekách u kamínek a tak jsem se k nim přidal.

Zahradník trval na tom, abychom spali v nočních kostkovaných modrobílých košilích. Každý jsme si vzali pod ni tepláky a podvlékačky, protože bychom jinak zmrzli. Mírek si do bílých čtverců na zádech obyčejnou tužkou napsal čísla.

Dvořák to při večerní prohlídce zjistil a zesinal vztekem:

„Vojáku, co to má znamenat? Tady jste na vojně a ne někde v nějaké blbej kanceláři. Co to je? Co to je? Co to má znamenat? Já vám vyženu ty vaše čísílka z hlavy!“

„Soudruhu desátníku, já jsem to učinil záměrně podle toho, jak jsem se dočetl v Obráně lidu. Tam stálo, a na obrázku bylo nakresleno, že je to jedna z cest, aby voják nepoužíval sprostá slova. Příkladně se jen řekne: Podrbej mě na sedmičce, nebo tě kopnu do dvanáctky, ty šestko...“ No a co? Počítat taky umím“ a odešel do dvanáctky. Bylo to, shodou okolností, rovněž číslo ložnice v baráku, kde bydleli mazáci.

Ve stanech jsme byli téměř do přísahy, která se konala slavnostně 6. listopadu.

Přijel na ni dokonce náčelník štábu pluku a předseda MNV z blízké vesnice.

Dostali jsme obalovaný řízek s bramborovým salátem. Ten se fasoval k obědu každou neděli anebo ve významné dny a svátky. Ke konci vojny počítali někteří kluci zbyvajících týdny na řízky, které ještě v armády zhltnou.

Několik družstev bylo přemístěno na jiné palposty a nás nováčků tu zbylo kolem padesáti.

Desátník Dvořák nám nadále velel.

Liboval si, když nás v noci mohl budit, a měl radost, že jsme museli vstávat o hodinu dřív, abychom v kuchyni škrábali brambory k obědu.

Škrábali jsme je noži od příborů anebo je drhli rýžáky, které se používaly na podlahu. Ještě dneska tuto metodu s úspěchem používám. Ovšem s rýžákem nedrhnou podlahu a brambory namáčím do poměrně čisté vody. Ještě před přísahou navštívil náš palpost velitel pluku.

Byli jsme v jídelně u oběda. Už jsme používali normální nádobí a ešusy čekaly na bojové podmínky.

Blbounem byl ve vojenské hantýrce kynutý knedlík naplněný marmeládou a posypaný strouhanou houskou s cukrem a políty omastkem. Byl tak velký, že se vešel jen taktak na talíř.

Kovacz si pochutnával na tvrdším blbounovi lžící. Když velitel pluku vstoupil do jídelny, četař zavelel:

„Vztyk! Pozor!“ a chtěl podat hlášení vstupujícímu majorovi.

Cikán se tak lekl, že mu knedlík spadl na zem. Když velitel dal povel, abychom pokračovali, Kováč knedlík sebral a začal se v něm rýpal lžící.

Nejvyšší představitel pluku to viděl a přistoupil k němu:

„Soudruhu vojíne, co takhle jíst příborem. Doufám, že ho máte. Tak s ním jezte!“

Imre vzal nůž do levé ruky a se vší silou chtěl vidličku píchnout do blbouna. Ten z talíře vyskočil přímo na přezku opasku velitele pluku. „Soudruhu četaři, to je neslýchané! Nechám potrestat velitele družstva. To jste vy?“

„Nejsem, soudruhu majore. Patří do družstva desátníka Dvořáka,“ zavelel zase vztyk a pozor. Velitel odešel v doprovodu velitele baterie nadporučíka Králíka.

V době osobního volna chudák Imre Kovács musel zbylé a všechny nedoježené blbouny krájet vidličkou a nožem tak dlouho, až to perfektně uměl, že by mohl jíst na diplomatických recepcích.

Když se nechtělo Pataschimu něco dělat nebo se mu nechtělo poslechnout, prohlásil:

„Nemtudum...nemtudum,“ což zřejmě v maďarštině znamená: „Nerozumiím.“

Sem tam řekl něco slovensky a to tak zamumlal, že mu nikdo nerozuměl.

Všichni byli z něho zoufalí. O zahradníkovi desátníku Dvořákově nemluvě. Když Pataschimu při nástupu Králík nadával, ten na něho nepřítomně zíral, potom se usmál a zase:

„Nemtudum.“

Nic nepomáhalo.

Až jednoho dne se objevil s plnou polní vysoký urostlý četař, kterého k naší bojové rotě převeleli z plukovního skladu, kde v klidu a teple mohl rozjímat o civilu.

Celá baterie musela nastoupit a velitel se ujal slova:

„Tady vedle mne je četař Kalár, který je z východního Slovenska. Má jediný úkol: Naučit vojína Pataschiho chápat a rozumět vojenským rozkazům.“

Proto bude neustále vedle Pataschiho, a ten bude dělat vše, co bude dělat soudruh četař. Všechno úplně stejně. Všechno! Soudruhu četaři, jste podřízeni desátníku Dvořákově tak dlouho, dokud Pataschi nebude schopen chápat rozkazy. Okamžitě se nastěhujete do jejich stanu a postel budete mít vedle Pataschiho. Jasný?“

Kalár to měl za pár a chystal se z vojny do civilu. Přípravoval se na to v teploučku výstrojního skladu na velitelství pluku a jen proto, že byl maďarské národnosti, musel na palpost, aby tady lital s nějakým nováčkem, který to hraje, že nerozumí vůbec ničemu.

Navíc bude podřízen desátníku Dvořákově, který mu bude dávat na srozuměnou, že i když má o jednu prýmku míň, bude ho pěkně buzerovat.

Uvelebil se v našem stanu na postel vedle posteले Pataschiho.

Co mu četař řekl, nikdo nevěděl. Už druhý den bylo vidět, že Jánoš poněkud lépe chápe rozkazy a snad i začíná rozumět česky. Měl pod levým okem menší monokl a dva drápance na pravé tváři. Netrvalo ani týden a už nemusel společně běhat. Pataschi plnil všechno docela obstojně.

Na každém kroku pokukoval po svém četaři.

Vždycky, když něčemu nerozuměl, poslal ho Kalár na záchod, šel za ním a Jánoš se vrátil tu s utrženým knoflíčkem, tu s červeným flekem na tváři nebo rozseknutým rtem. Ale začínal rozumět. Neříkal nemtudum, ale spíš téměř spisovně „Nem értem“ – nerozumím.

Někdy upozornil svého instruktora Kalára: „Értem ha lassan beszél,“ což by se dalo přeložit, že rozumí, když mluvíte pomaleji.

Ani ne za čtrnáct dní uznal nadporučík Králík, že Kalár splnil to, co se od něho očekávalo, a povolil, aby se přestěhoval do ložnice druhého ročníku.

S Pataschim se dalo komunikovat.

V přijímači k nám občas zavítala nějaká návštěva. Po veliteli pluku to byl kapitán Tuček, náčelník štábu.

Byli jsme v jídelně a probírali vojenské hodnosti a jejich označení. Hodnosti byly v pořadí: vojín, svobodník, desátník, četař, rotný, staršina, podporučík, poručík, nadporučík, kapitán, major, podplukovník, plukovník, generálmajor, generálporučík, generálpukovník, generál armády a prezident, jakožto vrchní velitel.

Školení vedl četař Marvan.

Otevřely se dveře a v nich stanul mohutný náčelník štábu v doprovodu velitele naší baterie nadporučíka Králíka.

„Vztyk, pozor!“ zavelel četař, my se našťajfovali do nacvičeného pozoru a on podal kapitánovi hlášení:

„Soudruhu kapitáne, četa při školení mužstva z vojenských řádů. Hlášení podává četař Marvan.“

„Pokračujte,“ přikázal kapitán a ptal se:

„Co probíráte, soudruhu četaři?“ „Armádní hodnosti a jejich označení, soudruhu kapitáne.“ „Tak se něco dovíme. Třeba vy, soudruhu vojíne,“ a ukázal na Pataschiho u prvního stolu.

Pozoroval jsem Králíka, jak klopí oči a upřeně se dívá na podlahu. Pataschi se postavil do pozoru a rázně se představil:

„Voják Pataschi.“

„Tak nám řekněte, soudruhu vojíne, jak za sebou následují hodnosti.“

Pataschi se zamyslel a spustil:

„Voják, svobodník, desátník, četník, rotník, generál.... prezident.“

Prezidenta trochu zdůraznil hlubším a protáhlejším hlasem.

Tuček zalpal po dechu, popostrčil si brigádýrku dozadu, ruce dal v bok a přistoupil blíž k Pataschimu:

„Takže, desátník a četník? A co důstojníci, máme také v naší armádě nějaké, soudruhu vojíne?“

„Hej. Podporučík, poručík, nadporučík, major, prezident.“

A opět zdůraznil prezidenta typickým způsobem.

Náčelník štábu měl vyvalené oči a oba byli obličejí od sebe vzdáleni jen pár centimetrů. Důstojník rudnul, ale nekončil:

„A co takhle nějaký kapitán, podplukovník? Co? Ty nemáme? Co jsem já?“

„Velitěl, súdruh. Zo štábu.“

„Ale jakou mám hodnost?“ řval kapitán bez všech zábran. Pravou rukou si klepal na levou výložku a křičel na Pataschiho:

„Co je to tady. Tady, vy tupče! Co to je?“

„Výložka, súdruh velitěl. Ale to pozná každý voják,“ začal poučovat druhého nejvyššího velitele u našeho pluku. Ten zařval:

„Eště si dělejte srandu!“ a obrátil se na velitele baterie Králíka:

„Soudruhu nadporučíku, to je úroveň v naší armádě! To je důsledek špatné velitelské práce.“

„Soudruhu kapitáne, vojín Pataschi je z východního Slovenska a čeština mu občas dělá potíže. Jinak je snaživý. Je ovšem obrovský trémista,“ vytácel se velitel baterie, aby zachránil situaci.

„Tak on je trémista? Hm. Tak ho vyzkoušejte vy, když já ho trémuju,“ zareagoval Tuček a hřbetem ruky si otřel čelo, i když se v jídelně netopilo.

Králík se dal do plnění rozkazu.

Postavil se k Jánošovi, klidným a ztišeným hlasem, ale se zatnutými zuby pravil:

„Pataschi, řekněte nám hodnosti důstojníků. Pěkně pomalu, nespěchejte, klidně. No ták.“

Vojín stál jako kamenný sloup a byl zticha. Nadporučík začal napovídat:

„Tak jste říkal podporučík, poručík, nadporučík. No a další hodnost je přeci kapitán.“

Pataschi chytil vítr do plachet svých vědomostí a doplnil svého velitele:

„Aj majora máme. Major, podplukovník, plukovník, nadplukovník... prezident.“

„Vojíne, přeci nadplukovník není. Mezi plukovníkem a prezidentem jsou ještě generálové. Jak to je?“

Nadporučíku Králíkovi skočil do řeči náčelník štábu:

„Podívejte se na mne, vojáku. Co jsem já?“

„Velitěl zo štábu.“

„Ale jakou mám hodnost? Co na mně vidíte?“

„Vy stě hodný a tak všetko nosíte. Máte velikú hodnosť. Vás poznám, ale súdruh prezident tu eště něbol.“

„Pataschi, přeci víte, jaké máme generály. Tak jaké?“

„Dobré generály a veľa ich je. Generál major, generálů poručík. Preto musí aj major počúvat poručíka. Prezidenta nie?“

„Dóóst,“ zařval Tuček tak mohutně, že spadla nástěnka na téma Armáda s lidem a lid s armádou.

Četař nestačil ani zavelet pozor k pozdravu na odchod návštěvy, jak rychle oba důstojníci vystřelili ze dveří politickovýchovné světnice.

Do druhé hodiny školení přišel četař Kalár, vyžádal si vojína Pataschiho, že jej musí doučit hodnosti. Ten se postavil do pozoru a bez vyzvání spustil:

„Voják, svobodník, desátník, četař, rotný, staršina, podporučík, poručík, nadporučík, kapitán, major, podplukovník, plukovník, generálmajor, generálporučík, generálplukovník, generál armády, prezident.“

Kalár zalapal po dechu.

„Súduh četař, doučil som se to o pauze. Veď súduhovia mi pomohli.“

„Nevadí Pataschi. Půjdeme to předvést veliteli baterie. Odchod!“ a odešli společně.

Kalár dostal vycházku jako odměnu za to, že Pataschi zvládl znalosti o vojenských hodnostech v tak krátkém čase.

Vždycky jsem si myslel, že vojáci hodně střílí. Až teprve na vojně jsem poznal, jak jsem se hluboce mýlil. Za celé dva roky jsem všeho všudy střílel jen čtyřikrát. Poprvé to bylo na palpostě.

Řádně nás na všechno připravovali.

Vyrazili jsme na střelnici. To byla jakási rokle, kde se střílelo do náspu z určené palebné čáry. Tři poddůstojníci připravovali terče a vždycky hlásili veliteli výsledky střelby, kdo jak se trefil. Potom se schovali do příkopu úplně vpravo od náspu.

Stříleli jsme z pušek.

Po skupinkách jsme zalehli do trávy na palebnou čáru, ukázali, že máme prázdnou nábojovou komoru a dostali jsme náboje. Potom podle povelu zbraně nabili, připravili se k palbě, zamířili a stříleli do terčů.

Střelbám velel sám velitel baterie. Já byl určen jako zdravotní služba, protože se mnou počítali do kurzu pro sběrače raněných.

Tak jako se sbírají kaštiny, bylinky nebo žaludy, na vojně a ve válce se sbírají ranění vojáci.

Dali mi zdravotnickou brašnu a tím i výsadu, že jsem po vlastní střelbě nemusel stát s kluky v útvaru, ale za velitelem. Tam jsem zaujal místo hned, jakmile jsem odstřílel. Byl jsem v první čtveřici střelců.

Střelby probíhaly v pohodě až do té doby, než na palebné čáře zalehl Jáno. Tak jsme všichni říkali Jánoši Pataschimu, který zalehl na pravém okraji čtveřice.

Nabil a na povel vystřelil.

Ještě nebyla střelba u konce a poddůstojníci v příkopu za náspem daleko vpravo od terčů křičeli:

„Po nás se střílí! Nestřílejte po nás!“ a jen těžko se dali přesvědčit, aby vylezli a nahlásili výsledky zásahů do terčů. Nadporučík Králík hned pochopil, o co jde. Zastavil palbu a přešel k Jánovi.

„Člověče, musíte zavřít jedno oko a tím druhým mířit. Jasný?“ a vrátil se na své místo.

Po další ráně zase křičeli poddůstojníci, že se bojí.

Králík křičel na Pataschiho:

„Vy jste nerozuměl, že máte jedno oko zavřít!“ Otočil se ke mně a rozkázal, abych mu šel náplastí jedno oko zalepit.

Z brašny jsem vytáhl roličku s náplastí šest centimetrů širokou, kus odtrhl a šel ke střelci.

Protože před zbraň se nesmí nikdy vstupovat, zalepil jsem mu oko zezadu a vrátil se za nadporučíka. Po povelu „pal“ bylo vidět, jak chudák Jánoš zápasí s puškou.

Pravou rukou tlačil pažbu pod levé oko, na nic nečekal a stlačil kohoutek. Vyšla rána jedna, druhá a z příkopu poddůstojníci žalostně prosili o vystřídání. Slyšel jsem:

„My se chceme dožít civilu a nenecháme se tady zastřelit jako zajíci. Proč po nás pálíte?“

Když to viděl velící důstojník, rozčílil se a hnal se na Jána:

„Co to děláte? Máte zalepený jedno oko, tak miřte jen tím druhým. Jasný?“

„Jasný, ale keď já mám zalepené pravé a ne to onaké, kterým němerým.“

Králík se rozeřval zase na mne, že jsem hňup, abych mu zalepil to druhé.

„Soudruhu nadporučíku, když mu zalepím to druhé, neuvidí vůbec,“ začal jsem polemizovat.

Nadporučík pro to neměl moc pochopení a zařval:

„Jedno oko odlepit, druhý zalepit! Padejte! Vy jste stejnej blbec jako on.“

Přistoupil jsem za Jána, vzal za růžek dobře přilepené náplasti a vši silou ji strhl. Ten zařval bolestí, nebo úlekem, a vši silou mě z polohy ležícího střelce praštil svojí mohutnou zednickou tlapou. Ránu jsem ignoroval, vytáhl kus připravené náplasti a zalepil mu levé oko.

Velitel baterie křičel na poddůstojníky, aby připravili terče. Jenže ti nevystřelili ani přílby a jen vykřikovali:

„Chceme do civilu a nenecháme se teď odprásknout. Prosíme...“

Nadporučík se k nim rozběhl, něco si povídali, a když vyšli, společně s ním upravili terče. Potom, za ním příkrčení, přiběhli až k nám.

Pataschi se trefil do figury. A přímo do černého středu na výtečnou. Největší radost měl velitel baterie nadporučík Králík.

Šel jsem odlepit náplast, ale Jáno mě odehnal nakopnutím a obsloužil se sám.

Když jsme se vraceli dobrých dvanáct kilometrů usilovným pochodem zpět na palpost, docela jsme se propotili. Jánovi se na místech, kde měl přilepené náplasti, lepila špína a prach. Vypadal moc zajímavě.

Protože náplast jsem lepil šikmo na každé oko, špína vytvořila jakési písmeno „V.“ Jako Victoria – vítězství.

Pro získání vojenské odbornosti nás posílali do různých kurzů a některé kluky vybrali dokonce i do poddůstojnické školy.

Jánoš Pataschi odešel na kurz kuchařů.

U baterie zůstali kuchaři dva, z každého ročníku jeden. Neměli to lehké, protože hladový voják je špatný voják. A tehdy se na stravu dbalo stejně jako na dodržování hygienických předpisů.

V kuchyni na palpostě byla vždycky určena služba dvou vojáků, kteří v kuchyni pomáhali. Hlavně se starali o úklid a topení.

Když byl jeden kuchař na vycházce nebo na opuštětku, druhý jej plně zastoupil svým zvýšeným pracovním vypětím.

Živě si vzpomínám na službu v kuchyni, když vařil už vyškolený kuchař Jáno. Službu pomocníků v kuchyni jsme měli s Mirkem Rücklem.

Tehdy to byla neděle. Tedy hovězí polévka, bramborový salát s obalovaným řízkem. Vařilo se asi pro sto strážníků.

Den předem jsme uvařili brambory.

Ráno jsme je ihned oloupali, rozkrájeli do malých necek na silné plátky a Jáno nakrájel kvantum cibule. Přitom mu tekly slzy jako malému klukovi po výprasku a několikrát na naši adresu řekl:

„To bude smradu ve vojenském šiku!“

Vylil do necek láhev octa, hodil hrst soli a o malinko menší hrst pepře. Vyhrnul si rukávy a svýma mohutnýma prackama všechno zamíchal, aniž by to ochutnával. Pak jsme tento bramborový salát i s neckami zastrčili pod stůl. Byl hotov.

Kuchař šel do lednice a přinesl dva velké kusy vepřového masa. Když je rozměřoval na počet potřebných plátek, nesměli jsme mluvit. Plátky nařezal a spořádaně rozházel po kuchyňském stole tak, že připomínaly seřazené jednotky vojenské přehlídky na Letenské pláni.

Do každé ruky si vzal paličku na maso a klepal, jako když hraje na cimbál. Přitom se sám doprovázel nějakou maďarskou písní se slovy končící slokou:

„Hege, mege, retete...“ a my s Mirkem společně doplnili českým textem: „Kam se na nás serete.“

Když Jáno doklepal celý řízkový útvar, maso posypal moukou, solí, pořádnou dávkou mletého pepře a obrátil je. Cimbálovka se opakovala.

Potom maso naházal do velkého plechového kastrolu, kde měl rozkvedlaná vejce s mlékem. Jakmile tam naházal všechny plátky masa, vstrčil do kastrolu ruku a řízky zamíchal. Potom vytahoval jeden za druhým a házel je do hrnce naplněného strouhanou houskou. Tam je zakvedlal stejným způsobem.

My zatím topili ve sporáku, až byly tály rozpálené do červena. Do velkého pekáče plného rozehřátého oleje házel jeden řízek za druhým a omastek stří-

kal na plotnu i na nás. V kuchyni bylo kouře, jako by nám tam někdo hodil dýmovnici. O smradu ani nemluví.

Kupodivu se řízky osmažily dobře.

Mezitím se v hrnci vařily hovězí kosti. Přidal rozpůlené mrkve, celé petržele, celé cibule a tři kila rýže. Hodil do hrnce hrst soli, hrst černých kuliček pepře a zalil nějakým kořením z flašky pod stolem. Polévka byla připravená k vydávání strážníkům...

Když vařil, vojáci nechodili k fasovacímu okénku v jídelně jen se lžicemi a eventuálně s příbory, ale především se džbánky, flaškami nebo ešusy plnými vody, aby oběd zapili.

Nejeden prohlašoval, že už má chřtán propálený jako nějaký mexikán. Ale chutnalo to. Nic jiného na vojně nezbyvá.

Faktem je, že Jáno byl velice čistotný, nešidil a dopřával vojsku maďarských chutí. Ze všech kuchařů celé divize vykazoval největší spotřebu koření. Na druhé straně jeho baterie měla nejmenší nemocnost horních cest dýchacích. Inu, není Maďar jako Maďar!

Mám na Jána jednu nezapomenutelnou vzpomínku. Byl jsem už jako zdravotník na ošetřovně a dostal rozkaz, abych provedl na jednotlivých palpo-
vtech kuchařům výtěry stolice. To se dělá proto, aby se zamezilo případům, kdy kuchař je bacilonosičem. Výtěr se prováděl špejlí na konci s vatičkou. Dřevěná špejlička byla prostřena špuntem sterilní zkumavky, kterou jsme dostali z laboratoře, kam jsme výtěry vozili k rozborům. Pataschi se bránil.

Bylo to pro něho něco příšerného. Chtěl se výtěru za každou cenu vyhnout. Uplácel mě šiškou polosuchého salámu, pytlíky různých koření, a dokonce nabízel peníze.

Jenže to nejde. Musí se napsat protokol a jde skutečně o nezbytnou hygienu.

Vysvětloval jsem mu nutnost výtěru a rozboru jeho stolice, že je to potřebné v zájmu všech, že to nebolí, že je to snesitelné. Všechno mé úsilí bylo marné.

Ze zoufalství jsem to šel ohlásit veliteli baterie nadporučíku Králíkovi. Ten si nechal vojína Pataschiho zavolat do kanceláře. Jáno, celý pobledlý strachem, se zameldoval. Králík vstal od stolu a podíval se mu upřeně do očí:

„Pataschi, budete vytřeni, protože je to předpis. Jasný?“ a zařval:

„Kalhoty stáhnout a prdel na mě vystrčit. Pataschi proveďte!“

Ten chudák vystrašeně koukal po mně, po Králíkovi a po chvíli ukázněně a srozumitelně česky ze sebe vysoukal:

„Provedu, kalhoty stahuju a na vás, soudruhu nadporučíku, prdel vystrkuju.“ Všechno udělal rychle a vzorově. Velitel se předklonil a rozkaz doplnil už trochu mírněji:

„Roztáhnout si půlky svejma rukama. A pořádně Pataschi!“

Když to Jáno udělal, já vzal špejli se špuntem ze zkumavky a zavrtal s ní v jeho zadku tak, jak jsem byl naučený.

Jenže vtom Jáno pustil půlky, zařval, zavrtěl se a špejlíčka se kdesi uvnitř přelomila.

Křičel, jako by mu trhali jednu nohu od druhé.

Iniciativu převzal zpět do svých rukou velitel baterie:

„Ticho, vojáku, neřvete, jako by vám o něco šlo. Vohněte se a zase pořádně roztáhněte půlky. Nebo to tam necháme a to byste potom viděl, co taková špejlíčka s vámi udělá.“

Vojín kuchař uposlechl a já pozoroval, jak už má zadek celý podrápaný svými neostříhanými nehty.

Králík se stále pečlivě díval do Jánovy řítě, a aniž by svůj pohled odklonil, mi přikázal: „Podejte mi z prostředního šuplíku psacího stolu kleštičky!“

Ty používal při opravách hodinek, což bylo jeho hobby.

Vzal je a opatrně se pošťoural Jánošovi v zadku.

Jeho snaha byla korunována úspěchem. Já nastavil zkumavku a půlku ulomené špejle s výtěrem jsme tam zastrčili. Tím byla zachována sterilita a Pataschi uchráněn dalšího odběru.

Sotva byla špejle venku, Jáno si jednou rukou držel kalhoty, druhou zadek a meldoval: „Soudruhu nadporučíku, dovolte mi odejít!“

Ještě jsem slyšel z chodby dozorčího: „Co ti tam dělali? Ty jsi řval, jako by ti někdo natrhnul prdel.“

„Hej. A Králík si na to vzal ještě kleště.“

Občas si zajdu na nějakou maďarskou specialitku. Pokud jsem v nějakém jiném kraji, rád poznávám tamní mravy a kuchyň. Když jsem byl v Maďarsku, nikdy jsem neměl to štěstí, že bych ochutnal takovou kuchyň, jakou prezentoval Jánoš Pataschi.

Byl však jeden z mála vojáků, který celé dva roky odsloužil na jednom místě u jediné baterie a pod jedním velitelem.

Z doslechu vím, že spolu měli zvláštní vztah. Králík nenechal na Pataschiho dopustit, nikdy za celou vojnu ho nijak nepotrestal. Kuchař zase na oplátku ještě lépe a radostněji přikořeňoval jídlo pro svého velitele baterie.

Díky Pataschimu se prý stal z Králíka notorik, jak si zvykl zapíjet jídlo.

K jeho cti třeba říct, že se stravoval společně s vojáky.

Bez spojení není velení

Někteří jsme byli převeleni na jiné palposty a přeřazeni na různé odbornosti. Většina však zůstala u původních profesí protiletadlového dělostřelectva. Někdo se cvičil na zaměřovače, jiný nabíječe nebo v některé jiné funkci.

Já absolvoval kurz sběračů raněných. Naučili mě ve velmi krátké době zdravotnickým základům. Sice jsme v kurzu nezískali vědomosti, dovednosti ani návyky na úrovni zdravotních sester, ale přesto jsme něco pochytily a dodnes toho někdy využívám.

Na palpostě byl každý večer na chodbě nástup, kde dozorčí přečetl rozkaz velitele baterie nebo velitele pluku.

V rozkazu bylo všechno, co se jednotky a pluku týkalo. Od pochval až po tresty přes všechna potřebná sdělení. Kdy se mohou nosit rozhalenky místo kravat, že od zítřka nám povolili nosit dlouhé kabáty nebo i šály a podobně.

Prostě a jednoduše: všechno na rozkaz. Jak by řekl Švejk:

„Zum Befehl“ - podle rozkazu.

Dozorčí zavelel pozor, my se naštajfovali, on podal hlášení veliteli baterie a ten dal pokyn, aby dozorčí přečetl rozkaz velitele pluku.

Přečetl, že tři vojíni jsou převeleni k velitelské rotě na velitelství pluku do Břežan. Mirek Rückl, Honza Malsník a já.

To bylo pro mne dost zajímavé. Předpokládal jsem, že budu podle odbornosti zřejmě na ošetřovně, což by byla výhra.

Honza Malsník byl určitě převelen k autorotě, protože v civilu absolvoval všechny kurzy a zkoušky jen proto, aby se stal učitelem autoškoly, což se mu podařilo, a v Mostě až do nástupu vojny byl zaměstnán v autoškolě.

Mirek Rückl neměl žádnou vojenskou odbornost. Byl jen stavebním inženýrem.

Nakonec chytil nejlepší zařazení.

Na vojně se dbá, aspoň papírově, na hygienu. Palebná postavení protivzdušné obrany byla budována v polích kolem Prahy a musela mít řádné předpisové záchody nebo latríny, které byly někde jen provizorním zařízením. I když plnily svůj účel dobře, nevyhovovaly.

Velitel pluku rozhodl vytvořit stavební družstvo pro výstavbu hygienických zařízení. No a Mirek byl do družstva zařazen. Moudrý velitel zvážil a určil jej velitelem stavebního družstva, byť byl prvoročkem, třebaže věkově o dost starší než ostatní vojáci.

K němu byli převeleni ještě tři kluci v civilu, povoláním zedníci, a propůjčen jeden řidič s nákladním autem Tatra 111.

Tohle stavební družstvo stavělo hajzly celou vojnu. Když dostavěli záchody na vybraných palpostech, začali opravovat ty, co postavili dřív. Moc kluků jim to závidělo.

Na korbě nákladáku měli míchačku na maltu, cihly, vápno, vozili si písek, a hlavně nebyli nikdy nikde k zastížení.

Bydleli jsme v Břežanech na stejném baráku a já dokonce s nimi v jedné ložnici.

V bednách na nářadí, které si podle rozkazu museli zamykat, měli schované nažehlené vycházkové uniformy a byli stále venku na černých vycházkách a nejednou svezli nákladní tatrou lecjaké holky.

Sem tam nějaké babce nebo důchodci poopravili ve vsi plot, hospodskému omítku nebo sklep na pivo. Za melouchy dostávali peníze, které jsme společně utráceli. Měli se bezvadně a Mirkovi to vydrželo celou vojnu.

Na palpostě jsme odevzdali většinu věcí a pěšky se vydali na pluk do Břežan.

Tam jsme se ohlásili, dostali instrukce a šli se hlásit veliteli roty, tedy velitelské baterie kapitánu Linkovi.

Vlídně nás přijal a oznámil, že vojín Rückl je ve stavebním družstvu pod velitelskou pravomocí zástupce velitele pluku pro zásobování majora Doubka, vojín Malsník bude školen pro nějakou práci s autáky a nakonec, že já jsem převelen k plukovnímu náčelníkovi spojení.

Jen velice skromně jsem upozornil, že jsem byl školen jako sběrač raněných, tedy zřejmě pro zdravotní službu. Linek se podíval do nějakého spisu, na mne a zase do papírů:

„Tady jasně stojí, že budete k náčelníkovi spojení. Jestli tam budete spojoval raněný vojáky, nebo dráty, je jeho věc. Dozorčí vám řekne, kde se máte hlásit. Odchod!“